

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

PROSVETA.

(Govor posl. sodr. Etbina Kristana v specialni debati o proračunu v Narodni skupščini dne 19. julija.)

Gospodje, po vsem, kar je povedal moj sodrug Divac in po tem, kar se je deloma slišalo od druge strani, bi rad napravil le nekoliko kratkih opazk. Ne morem se strinjati s tem proračunom za prosveto predvsem zaradi tega, ker ne morem verjeti, da bi se mogla s sredstvi, ki so predvidena za ta resort, prosveta v naši deželi vzdržati na dosedanj višini. Še manj pa, da bi se mogla uspešno dalje razvijati. Če se to imenuje varčevanje, gospodje, je to povsem nepravilno, zakaj kadar gre za prosveto in če se hoče, da se povzdigne, ne sme biti varčevanje prvo in edino vprašanje. Kolikor manje bo prosvete, kolikor več se bo prihranilo na njej, toliko večji bodo izdatki za policijo, za sodišča, zapore, bolnišnice itd. Na eni strani prihranite sto dinarjev na šolstvu, povzročite pa nekoliko tisoč dinarjev izdatkov za svrhe, ki bi morale biti nepotrebne, za reči, ki so škodljive vsej družbi.

Osnovna šola.

Gospodje, ne maram še enkrat zapeti pesmi, ki se je tukaj že dovolj slišala, namreč da je ljudska šola najvažnejši del prosvetnega vprašanja. Mislim, da smo vendar dosegli dobo, ko bi se to lahko splošno razumelo in priznavalo. Prav z osnovno izobrazbo pa po vsej deželi nismo na tistem mestu, kjer bi morali biti. Predvsem nam je znano, da nam še vedno primanjkuje veliko število šol, ki bi jih morali imeti, če hočemo, da ne bodo otroci, ki imajo pravico do pouka in ki so dolžni zahajati v šolo, le presedeli tam nekaj časa, ampak da dobe tam res tudi potrební pouk. Ljudske šole se ne bi smele zadovoljevati s tem, da drže otroke nekaj let pod svojo streho, da jih za silo nauče nekaj črčkanja in malo čitati, in da jih, kadar poteče zakonito določeni čas, take spuste v življenje. Toda pri nas je deloma tako, zakaj velikemu delu otrok je sploh nemogoče pohajati šolo, bodisi zato, ker ni šol, ali pa zato, ker so tako oddaljene, da zlasti pozimi otroci ne morejo do njih. Potem imamo celo vrsto takozvanih dvo-razrednih in enorazrednih šol, ki so prav malo vredne in dajejo v štirih ali petih letih skoraj isto, kar v enem letu. Otrok hodi v šolo, zna pa toliko, kolikor se nauči prvo leto, nadalje je pa pravzaprav le na poti ostalim otrokom, ki pridejo pozneje v šolo. In, gospodje, dokler je osnovna podlaga prosvete tako slaba in luknjasta, ne moremo pričakovati dobrih rezultatov od cele stavbe.

Vseučilišča.

Kakor se varčuje pri osnovnih šolah, tako se postopa tudi z drugimi zavodi. Kakor ste tukaj slišali pritožbe zaradi vi-

sokih šol v Belgradu in sploh v Srbiji in na Hrvaškem, obstajajo podobne in enako opravičene pritožbe tudi glede na enake zavode v Sloveniji. Razumeti morate, da ne govorim tega zato, ker bi želel kakšne privilegije za Slovenijo in kaj izjemnega za naše zavode, ampak ker mora človek govoriti pač tudi o tistih rečeh, ki so mu lokalno najbližje. Ni mi treba posebej omenjati želje, da bi se vsi zavodi, ki so nam potrebni po vsej deželi, enako razvijali, absolutno povsod enako, da se to, kar že obstaja, vzdrži na višini, kar se pa še ni moglo dovolj razviti, bodisi ker je še mlado, ali pa ker je bilo drugače ovirano v razvoju, da dobi pogoje za razvoj in tisto podporo, ki je potrebna, da se more dvigniti na enako stopnjo, na kakršni so že srečnejši zavodi v drugih krajih.

Pri drugi priliki sem se že dotaknil vprašanja, če je bilo modro takoj v prvem času navdušenja ustanavljati toliko zavodov, kolikor se jih je v naglici ustanovilo. Toda, gospodje, če se je to že storilo in dovolilo, da so se vseučilišča, razne fakultete itd. začele razvijati in se je s tem ljudstvu, sinovom in hčeram naroda dalo upanje, da bodo lahko doma dobili vso izobrazbo, je napaka, če se to sedaj ruši. A to se godi.

Slišali smo na primer kako je z medicinsko fakulteto v Zagrebu. To je vprašanje, o katerem mislim, da so vsi poslanci poučeni, in sicer ne le tisti, ki so bili na izletu v Zagrebu, ampak tudi vsi drugi, ki se zanimajo za ta vprašanja, ker so bile tukaj nekočkrat deputacije profesorjev in dijakov, ki so obiskovale vse klube in vlade, prinašale spomenice in dajale toliko informacij, da je vsakdo lahko dovoljno poučen. Podobno, gospodje, je z medicinsko fakulteto v Ljubljani. Ta fakulteta se je začela lepo razvijati in bilo je upanje, da bo tudi ona pripomogla, da dobimo sčasoma tisto število dobrih zdravnikov, ki so deželi in narodu tako zelo potrebni. Vsi vemo, da nam primanjkuje zdravnikov v vseh krajih, in sicer prav tako praktičnih zdravnikov, kakor tudi takih, ki bodo sposobni, da nam sčasoma vzgoje nov naraščaj.

Gospodje, dijaki prihajajo na to fakulteto in imajo tam štiri semestre. Potem morajo večinoma nadaljevati študije v tujini, ker je zagrebška fakulteta prenapolnjena in so tudi življenske razmere v Zagrebu neugodne. Toda v tujini jim ne priznavajo v Ljubljani dovršenih študij, ampak zahtevajo od njih, da napravijo ponovne izpite iz predmetov, ki so se jih bili učili v Ljubljani. Moglo bi se kajpada reči, da bodo pač znali odgovarjati v Pragi, Gradcu ali na Dunaju, če so znali odgovarjati v Ljubljani. Toda, gospodje, velika razlika je, če se odgovarja profesorjem, pri katerih se je dijak učil in v jeziku, v katerem je študiral, ali pa če pride dijak v povsem tuje osredje in mora odgovarjati v jeziku, ki ga morda za vsakdanjo rabo komaj obvladuje, kaj pa

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

še da bi se ga mogel posluževati za znanstvene potrebe. Tako prihajajo ti ljudje v veliko zadrego; marsikdo izgubi semester, ali pa je prisiljen prekiniti ta študij pa v že precej zrelih letih iskati drugo polje.

Na tak način se odigra mnogo individualnih tragedij, ali deloma se te tragedije ne tičejo le dotičnega individua, ampak škoda nastaja tudi za ves narod, ki tako ne pride do dobrih zdravnikov, ki jih pričakuje. Temu bi se za enkrat lahko odpomoglo, če bi se otvoril vsaj še peti semester v Ljubljani, tako da bi slušatelji lahko s popolnim prvim rigorozom prestopali na druge fakultete.

Vsi dobro veste, da je zlasti po vojni tudi prej normalno število zdravnikov postalo premajhno, ker je vojna med drugimi posledicami na žalost prinesla tudi silno razširjanje raznih bolezni, in naše zdravstveno stanje stoji na mnogo nižji stopnji kakor pred vojno.

Kakor z medicinsko fakulteto, je v Ljubljani tudi s tehniško fakulteto, ki je zašla v pravo katastrofo. Gospodje, ne mislim mučiti številca tovarišev, ki se toliko žrtvujejo, da poslušajo in ne bom sedaj obširno govoril o teh rečeh, ker mi po poslovniku določeni čas ne dovoljuje in ker tudi nimam niti najmanjšega upanja, da se bodo ob priliki te proračunske debate upoštevale te želje in potrebe. Podati pa hočem nekoliko reči zaradi ilustracije in si pridržujem pravico tudi nadalje, brez ozira na to, kakšen da bo ta proračun, delati na tem, da se popravijo te reči in da se ne uniči, kar je že ustvarjenega.

Gospodje, na ljubljanski tehnik, ki je doslej imela lepe rezultate in o kateri slučajno vem, da so bili njeni uspehi priznani tudi izven dežele, ki ima nekoliko izredno dobrih strokovnjakov, hočejo ukiniti štiri oddelke: gradbeni, arhitektni, geodetski in strojni oddelek. Če vzamete to, nastane vprašanje, ali je tako okružen zavod sploh še sposoben, da se imenuje tehniška fakulteta. Gospodje, to so reči, ki stoje druga z drugo v zvezi. To ni tako, kakor če bi iz kakšne srednje šole odpravili latinščino, drugo pa pustili in dejali, da se tak zavod kljub temu lahko uspešno razvija. Zlasti pa je gradbeni in arhitektni oddelek smatrati za hrbtišče ljubljanske tehniške fakultete, in če odpravite to, ste takorekoč odpravili tehniško fakulteto sploh.

Mislí se, da se doseže s tem velik prihranek. V tem je pa velika zmeta. Zakaj če tukaj v poštevh prihajajoči dijaki ne bodo mogli imeti prilike, da študirajo in dovrše svoje študije doma, bodo morali storiti to nekje drugod, če nočete, da enostavno propade vsa tehnika v deželi. In tedaj morate podpirati te dijake. Ne maram vas trudití s številkami. Toda če vzamete svinčnik v roko, pa izračunate na eni strani izdatke za te oddelke, na drugo pa postavite potrebne podpore za dijake.

ki jih preženete in ki morajo študirati drugje, spoznate, da ste v računskem oziru na enakem, toda veliko izgubo imate v učnem pogledu: dijaki, ki so začeli študirati pod profesorjem, kateremu so se privadili, ki so se vživeli v gotov sistem, bodo če pridejo nenadoma v drug zavod, nekaj časa takorekoč brez glave, dokler se ne vžive v nove razmere. Izgubo imajo oni, izgubo ima pa tudi dežela, ki ne pride do potrebnih moči v času, v katerem bi sicer lahko prišla.

(Dalje prih.)

NARODNA SKUPŠČINA.

27. julija. Razprava o proračunu vojnega ministrstva. Poslanec Brodar (SLS) je hvalil ministra, da je napravil tako hitro red pri oskrbi vojakov glede prehrane, obleke in strehe. Govorili so še drugi poslanci od Jugoslov. kluba. Oglasil se je k besedi tudi vojni minister gen. Vasić. Čujmo, kaj pravi on! — Proračun vojnega ministrstva je naravnost majhen. Armada šteje »samo« 3322 častnikov. (Imamo statistiko staro samo 2 meseca, ki pa trdi, da jih je 6066!). Oficirske plače so naravnost siromašne, tako da se častniki zadolžujejo. (Kakšne so pa potem plače drugih državnih nameščencev, ker so za polovico manjše?) Je proti skrajšanju vojaške službe, ker v šestih mesecih ni mogoče vojaka usposobiti za boj. (Vojna je pa nasprotno pokazala, da so se vojakirekruti po 12 tedenskem vežbanju borili v fronti kakor stare sablje. Trditev, da armada ni prevelika, je smešna, če povemo, da je imela naša armada do pred tedni pod orožjem še 144.233 vojakov, dočim je bivša Srbija imela največ 11.000 mož stalne vojske. In ali je bila srbska vojska za Srbijo premajhna? Prihodnjič bomo objavili članek, ki bo pokazal na podlagi statističnih podatkov, kakšno armada in s kakšnimi naporji vzdržuje naša Jugoslavija).

Proračun vojnega ministrstva je bil seveda sprejet.

Na popoldanski seji se je vršila razprava o proračunu ministrstva za gradbo. Izmed slov. poslancev je govoril poslanec Žebot (SLS), ki je kritiziral slabe ceste v Sloveniji, in posl. Stanovnik (SL), ki se je potegoval za cestarje, ki so bili odpuščeni. Po govoru ministra, ki je kot odgovor posl. Žebotu očital Sloveniji most čez Muro pri Veržeju, češ da ga je dobila na račun Srbije, je bil tudi ta proračun sprejet.

Na večerni seji je prišel na razpravo proračun ministrstva prometa (saobračaja). Govoril je posl. Goločuh o socialno-političnih delavskih vprašanjih, za priznanje strokovne organizacije in kolektivnih pogodb, za izboljšanje prejemkov uslužbencev in zahteval pojasnila o podražavljenju južne železnice. — Proračun je bil tudi sprejet. Zatem bi imel priti v razpravo proračun za pošto in brzojav. Pa ostal je posl. Barič in izjavil v imenu opozicije, da smatra opozicija našo pošto in brzojav za tako slabo, da se ne izplača o tem govoriti. Tu ne razumemo opozicije; tembolj bi bilo menda potrebno govoriti. — Ta del proračuna je bil seveda takoj sprejet.

Politične vesti.

+ **Fašisti v Šibeniku.** Urednik lista »Hrvatskog Samobrana« g. Mika Jerič v Šibeniku je priobčil v »Slobodni Tribuni« daljši članek o terorizmu fašistovske bande v Šibeniku. Pravi, da je prišla deputacija fašistov k njemu na stanovanje in zahtevala, naj kot urednik takoj preneha z

izdajanjem svežega lista, če mu je milo življenje njega in družine njegove. Urednik je ostal na poziv fašistov hladen in se ni odreknil izdajati lista. — Bog ve, kaj ga od strani fašistov še čaka!

+ **»Orjana« v Novem Sadu.** »Pokret« z dne 26. julija t. l. se jezi nad velikim županom Slepčevićem, ker je odredil, da se mora razpustiti jugoslovanska nacionalistična organizacija Or. In. Na. Minister za notranje zadeve seveda razpustitve ni odobril. Novosadski nacionalisti skušajo sedaj izpodriniti velikega župana.

+ **Financijski odbor** je sklenil zvišati trošarino na kavo, sladkor, bencin in takšne znamke. Ta novi dohodek računajo na 230 milijonov dinarjev.

+ **Pomorskim parobrodarskim društvom** je vlada zvišala subvencijo od 10 na 30 milijonov dinarjev.

+ **Imunitetni odsek** je sklenil po dolgem razpravljanju, da se na zahtevo Svet. Pribičevića izroči poslanec Stojan Protić sodišču. No, smo radovedni na obravnavo, če sploh do nje pride.

+ **Italijanska ministrska kriza,** ki je upala doseči svoj konec v sestavi novega Orlandovega kabineta, traja še nadalje, ker je Orlando odklonil kraljev predlog o sestavi nove vlade in je mesto sebe priporočil g. Bonomiija. Bonomiijeva vlada se je še pred nedolгим časom slabo izkazovala na svojih »političnih sejadah: za »hotenje pacifistike«. Vsled težkoč položaja parlamentarne grupe še niso našle prave orientacije. Klerikalci kakor tudi soc. reformisti so za izključitev desnice Koalicija, grupa večine, ki je odrekla zupanje Factovi vladi — koleba. Manjšina, ki je upala v umetno dihanje ranikega ministrskega predsednika, dela na vse kriplje, da bi se, če ne drugače, tudi »tihotapskim« potom vrnila v novo ministrstvo (vojščaki Giolittija, liberalci, agrarci in črni). Nar. fašistovska stranka bolj »molči« (!) in kuha svoja visoka načela o »Patrii« v kipečem lončku krize. Mogoče bo pa le kaj rekla za Bonomiija že vsled svežega spomina na njegovo vlado, ki ni nikoli bila »reakcionarno antifašistovskega značaja« in je njena »meščansko-kapitalistična bolna« narava raje koga trpela, če že ne božala. Ali kaj se hoče, ko pa je »zboljševizirana masa« tako nepostavnih spoštovanj do vsake vlade, ki ne more drugega »zboljšati«, nego edino nanovo prezračiti prazne kase drugih »zboljšani« mednarodno svetovnega položaja pacifističnih hotenj. Vse to pa le zaradi ene same pobožne misli eksistence. Ako bi se končno le porodilo iz krize dete Bonomiije vlade, bi to spočetje ne bilo preveč presenetljivo in delavsko proletarska masa bi že ob krstu samem zaslučila tudi konec »kreature«. Zibel vseh podobnih »ietično roienih« je povsod enaka. Medtem se množe fašistovska nasilja napram proletarcem in celo tudi proti klerikalcem v Lombardiji, v Toskani in ostalih provincijah.

+ **Zvezna pogodba med Jugoslavijo in Češkoslovaško** bo podaljšana, kakor vse kaže, v avgustu, ko se snidejo v Karlovih varih Pašić, Ninčić in Beneš.

+ **Konferenco časnikov male antante** so zaključili v Karlovih varih. Sklenili so več važnih zaključkov o organizaciji informativne službe in o delovanju telefonskega, telegrafičnega in radiografičnega prometa. Sklenili so, da se bodo podobne konference vršile odslej dvakrat v letu.

+ **Bivši šef madžarskega dopisnega urada,** Echarđ, ki je vladni zastopnik v parlamentu, je zahteval v posebnem go-

voru, naj vlada takoj ustavi izdajo »Az Esta«, »Magvar Orszaga«, »Pesti Napla« in »Vilaga«, ker nosijo ti listi največjo krivdo za madžarsko revolucijo. Če bodo ta predlog sprejeli v parlamentu, bo ta predlog pomenil zmago najhujše reakcije.

+ **Na kongresu ruskih monarhistov v Münchnu** so sklenili predstaviti centrum monarhistične akcije iz Nemčije na Madžarsko.

+ **Tekstilni delavci v Moskvi** so zaradi znižanja svojih mezd stopili v enodnevno protestno stavko. Po revoluciji je ta stavka največja.

+ **Sovjetska vlada** se je odločila prodati znamenite krone in dragulje moskovskih knezov in carov. Veščaki cenijo vrednost draguljev na 700 milijonov rubljev v zlatu.

+ **V angleški strojni industriji** je izbruhnila kriza, ker so delavci zavrnili zahtevo delodajalcev o znižanju mezd.

+ **Znana socialistična pisateljica** Lady Warwick v Londonu je pred kratkim objavila planteč poziv na žene vseh civiliziranih držav, v katerem jih je pozvala k protestu proti nezaslišanemu početju zamorskih čet v nemškem ozemlju. V tem pozivu se je sklicavala na članek v »Arbeiter Zeitung«, ki opisuje številne francoske bordele v nemškem ozemlju ter nasilstva zamorskih vojakov nad nemškimi belimi ženami. V odgovor na ta poziv, so poslale ženske članice vseh avstrijskih strank na Lady Warwick pismo, v katerem se ji zahvaljujejo za njen poziv z naslovom »Zamorske čete in bele žene«. V svojem odgovoru pravijo, da upajo na uspeh njenega poziva, ker ga je objavila državljanka antantne države.

+ **K poročilom o prisilnem razsodišču** v velikanski rudarski stavki v Ameriki, kakor tudi o klevetah v kapitalističnem časopisu, ki skuša z vsemi sredstvi razcepiti vrste stavkajočih, piše ameriški »Proletarec«: »Sedaj, ko imamo po vseh krajih stavke, prihajajo dobri ljudje, večinoma »prijatelji ljudstva«, s predlogi za prisilna razsodišča v stavkah. Pod kapitalističnim sistemom pomenijo taki zakoni uničenje unij. Čemu bodo, če ne bodo smele vršiti svoje naloge? In predlagajo se tudi drugi podobni zakoni. V georgijskem senatu je neki zastopnik, seveda »ljudski« zastopnik, ker je izvoljen od ljudstva — predložil osnovo zakonskega načrta, ki prepoveduje vsako agitacijo med delavci za stavko, propagiranje bojkota in propagando za cilje unije. Zanimiv predlog, ki najbrž ne bo sprejet, ker ga bogate družbe ne potrebujejo. S sedanji zakoni, s sodišči, legislaturami in drugimi javnimi uradi pod njihovo kontrolo, imajo tudi sedaj lahko stališče v boju proti delavstvu. To se bo seveda spremenilo — toda ne preje, dokler se delavstvo samo ne spremeni. Kajti da je tako kakor je, je krivo ljudstvo, ki vsled svoje nezavednosti dopušča take razmere. »Chicago Tribune«, ki se šteje za »največji svetovni list«, piše v enem svojih člankov: »Ameriško delavstvo ni za revolucijo, ne za nasilno niti za mirno, in vodstvo Ameriške delavske Federacije predstavlja to mnenje ameriškega delavstva...« Neki list je pred kratkim pisal, da je Gompers zaveden služabnik kapitalizma. To najbrž ne bo res. Če bi bil, bi ne mogel biti predsednik A. D. F. 41 let. In če je, tedaj je to ostudna slika ameriškega strokovno organiziranega delavstva. Res je to: Delavstvo, dokler je nezavedno je v nezavedni službi kapitalizma, četudi se bori proti njemu v stavkah in na druge nači.

ne za povišanje plač in podobne male pridobitve, ki le malo pomenijo. Tako je ameriško delavstvo. In ker je tako, mora imeti v svoji Federaciji vodstvo, ki mu je sorodno, ki je odsev duše povprečnega ameriškega delavca. Odbori, kakor vlade, so vedno odsev večine članstva organizacij, ali prebivalstva v državi. Harding ni zato predsednik, ker ga ameriško ljudstvo ni hotelo, ampak ker ga je hotelo. Isto je z Gompersom. In zopet imamo tu nauk: Ne napadanje kapitalistov in Gompersa ter njegovih trabantov, ampak vzgojevanje delavstva za socializem nam bo prineslo drugačno delavstvo, boljše, inteligentnejše ljudstvo.

+ Amerikanski bankirji so pripravljene dovoliti Nemčiji posojilo 250 milijonov dolarjev po 7 in pol odstotkov. Jugoslavija ga mora dražje plačati.

Dnevne vesti.

Delavski sanatorij. Kakor poročajo, je bivša Bolniška blagajna, sedaj Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Sarajevu uredil krasen, moderno opremljen sanatorij za jetične, slabokrvne in nervozne v Kobiljdolu pri Sarajevu. To je gotovo krasna ideja, ki jo bo treba uresničiti tudi pri nas. Seveda brez izdatne državne pomoči bo to težko. Vendar smatramo, da se bo morala država odločiti tudi za take izdatke, ker to je v prvi vrsti tudi njen interes.

Delavni čas v trgovinah. Kakor čujemo, je baie gremij trgovcev v Celju in Mariboru sklenil na podlagi zakona o zaščiti delavcev podaljšati delavni čas od dosedanjih 8 na 10 ur dnevno. Tudi Ljubljana in ostala mesta seveda ne bodo zastala. Mi smo odločni nasprotniki vsakega podaljšanja delavnega časa, in sicer iz razlogov, ki so tudi kapitalistom dobro znani. Gremij trgovcev bo svojo namero lahko izvršil, če bodo trgovski nastavnenci tako zaspani kot so danes. Tudi tu se bo pokazalo ali in kako so organizirani. V Celju in tudi drugod jih je še mnogo, ki mislijo, da bodo dosegli uspehe z kongregacijami.

Ker proračun do konca t. m. še ne bo pod streho, bo treba še iskati dvanajstino za avgust.

Volilni imeniki in opcijska pravica. Tajna vladna naredba odreja, da ni vpisati pripadnikov narodnih manjšin v volilne imenike, ker poteče opcijska pravica za nekatere šele 26. julija, dočim se vpisovanje v volilne imenike zaključijo 20. julija. Po saintgermainski in trianonski pogodbi pridejo vsi, ki niso optirali za drugo državo in so v jugoslov. občini od rojstva, neoporečno v volilni imenik; tisti, ki so pridobili domovinsko pravico pred 1. januarjem 1910, morejo priti v volilni imenik šele potom reklamacije, opiraje se na dejstvo, da se niso do 26. julija t. l. poslužili opcijske pravice; tisti pa, ki so domovinsko pravico dobili tu šele po 1. januarju 1910 pa morajo čakati v slučaju, da so optirali za Jugoslavijo, odločitve ministrstva za notranje zadeve, če so sprejeti ali ne. Če bodo sprejeti, t. j. če postanejo naši državljani, potem pridejo tudi v volilni imenik, sicer pa ne. Toliko v pojasnilo.

Ljubljana.

Iz Ljubljane. V Ljubljani smo zopet malo bogatejši; dobili smo nov tednik: »Svet«. Iz dosedaj izišlih številk posnemamo, da hoče biti ta list na vsak način po volji Ljubljancem. Čeprav je naglašal v svoji prvi številki, da smo Slovenci

starokopitneži, ne mara, če sodimo po dosedani vsebini lista prav nič strokopitnosti pobijati. Zdi se nam, da hoče list zamaglano in zaspano Ljubljano zibati v njenih sanjah. Le poglejte si n. pr. članek »Ljubljenec dvora in mesta«, ali pa v prvi številki sentimentalno »Ljubljansko zgodbo«, ki je s svojim sladkopikantnim duškom ravno dobra, da še bolj uspava komodnega Ljubljančana in ugodi njegovim nizkim poželenjem. Točnost je takemu zaspancu seveda tudi deveta briga. Tako piše n. pr., da je bila dne 8. sept. 1620 poražena vojska kralja Friderika Palackega na Beli gori. Kralja Friderika poznamo, pa tudi zgodovinarja Palackega, a obeh v eni osebi dosedaj še nismo poznali. »Svet« že ve, komu je to namenjeno; naši ljudje itak malo čitajo, in če čitajo, pa obenem dremlijejo. »Zvezdo« imamo, tudi na Dunaju imajo nekaj podobnih parkov; pa primerjajte ljudi, ki počivajo recimo v »Zvezdi« z onimi, ki počivajo v dunajskih parkih! Tam vse čita, pri nas le redkdo. I seveda, sanjati je veliko lepše. Kdo bi si živce kvaril! Vino in kranjske klobase bodo še vseeno vedno dobre. Zato nam Bog dai še več takih »Svetov«, ki nas bodo zibali v še bolj prijetno dremavico. Če danes kdo zakolne na težke čase, bo že polagoma utihnil, iz kletve bodo le še malodušni zdihljaji in naposled bodo še žive zapeljali tja h Križu in jih pokopali. Kaj hočemo več? Vino in kranjske klobase bodo že drugim teknile; mogoče Wranglovcem, ki se počutijo v Ljubljani bolje nego doma tam ob Donu in Volgi. Potres, svetovna vojna, vse zamani! Kaj bo moralo priti nad Ljubljano, da jo bo predramilo?

Celje.

Socialistična akademija v Celju priredi dne 30. julija izlet v Hrastnik k razvitju rdečega prapora in ogledu ondodnih tovarov. Prijava za izlet sprejema sodrug Leskošek, Celje, Vodnikova ulica 3; istotam se dobijo listki za polovično vožnjo iz Celja v Hrastnik. Izkaznice stanejo 14 dinarjev, ki so obenem vstopnice za vse prireditve v Hrastniku.

Maribor.

Dve naredbi mestnega magistrata. Zgodili so se slučaji, da razni obiskovalci gostiln ter kavarn po 10, ozir. 11. zvečer niso hoteli plačati ponočnjaški dinar, češ, da so ga že prej plačali v kakem drugem lokalu. Županstvo je sedaj razglasilo naredbo, da se mora ponočnjaški davek dati v vseh lokalih še enkrat, ne glede na to, če je bil gost že prej kje drugje to storil. — Mnogo pritožb se obival magistrat zaradi prehitre vožnje avtomobilov in motornih koles po mestu. Takšna hitra vožnja je povzročila že mnogo nesreč, radi nje se je dvigoval prah, ki škoduje zdravju in se je krušilo zidovje hiš po ozkih ulicah. Zlasti so že mnogo škode napravili težki tovorni avtomobili, radi katerih so ceste ponekod že čisto pokvarjene. Županstvo je na te pritožbe razglasilo: 1. da je vožnja avtomobilov z železnimi obroči prepovedana in da jih morajo njihovi lastniki do 1. septembra opremiti z gumijevimi obroči; 2. da ne smejo na tovrne avtomobile naložiti preko 4000 kg teže; 3. da mora imeti vsak avto ob strani črno desko, na kateri je z belimi črkami zapisano ime in stanovanje njegovega lastnika; 4. vozila smejo po mestu voziti kvečjemu z brzino 15 km, tovorni avti samo s 6 km, istotako vsa vozila ob deževnem in meglenem vremenu; 5. ceste, ki merijo manj kot 8 km na širino so za avtomobilni promet prepovedane.

USNJARSKA STROKA.

(Poročilo o občnem zboru Podružnice čevliariev v Ljubljani.)

Redni občni zbor Ljubljanske podružnice čevliarskih delavcev se je vršil dne 16. julija t. l. v restavraciji pri »Zlatorogu«. — Predsednik Kutnjak poda svoje poročilo o dosedanjem delovanju podružnice. Iz poročila je bilo razvidno, da je podružnica tekom svojega kratkega obstoja dosegla lepe uspehe ter je dobro napredovala. Poročilo je bilo vzeto na znanje brez ugovora, kakor tudi tainiško poročilo. Iz blagajniškega poročila sodruga Menceia je razvidno, da se podružnica lepo razvija in da se je število članov v zadnjem času zelo pomnožilo, da to število vedno narašča. V novi odbor so bili izvoljeni člani večinoma iz starega odbora, kar znači, da je članstvo zadovoljno z delovanjem prejšnjega odbora. Sodrug Jakomin, član centralnega odbora je poročal o delovanju našega Osrednjega odbora. Občnega zbora se je udeležil tudi zastopnik strokovne komisije sodr. Mežnar, ki nam je obrazložil pomen delavske socialne zakonodaje in važnost socialnega zavarovanja delavstva. Govoril je tudi o nalogah delavskih zaupnikov kakor tudi o dolžnosti članov organizacije. Ob koncu zborovanja je pozval predsednik sodrug Kutnjak članstvo, naj se z vso vnemo oprime svoje organizacije, ker nas čaka še mnogo dela. Skrbeti moramo, da si izboljšamo položaj zlasti ker draginja vedno narašča. Člani naj izpolnjujejo točno svoje članske dolžnosti, da se bo naše delo redno vršilo tudi v nadalje, ker le na ta način nam bo zagotovljen uspeh tudi v bodoče. V novem odboru so: Franc Kutnjak, predsednik; njegov namestnik Gihha Franc; tainik: Matko Tavčar; namestnik: Plauss Franc; blagajnik: Mencej Ivan; namestnik: Zavrl Ivan; preglednika: Milavec Jožef in Klanžar Ivan. Odborniki: Župančič Andrej, Jager Anton, Peklenik Jožef, Trupej Franc, Sedlar Josip, Kranjc Avgust, Sodnik Andrej.

Članom vseh socialističnih organizacij v Ljubljani! Pozivljamo člane vseh socialističnih organizacij, da se polnoštevilno udeležijo predavanja s. A. Cerkevnik »Abstinenca in socialistični svetovni nazor«, ki se bo vršilo v petek 28. t. m. točno ob pol 8. zvečer v magistratni dvorani. Predavanje bo za ljubljansko delavstvo nekaj popolnoma novega in bo pokazalo marsikaj zanimivega. Vsakomur bo dana prosta diskusija. Predavanje priredi ljubljanska podružnica »Svo-

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 78.50 Din, 1 lira 3.65 Din, 100 avstrijskih kron pa 30 par. V Curihu velja 100 naših kron 1.65 švicarskih frankov.

— Vatikanski orožniki so se uprli. Ko so odrekli pokorščino, so to naznanili s klici: »Živio papež! Smrt poveljniku!« Prišla je švicarska garda in razorožila upornike. To je prva vest iz Vatikana. Druga vest iz tega spomina teme se glasi, da je »sveti« oče prepovedal vernikom vsega sveta čitati dela, ki jih je dal človeštvu eden največjih živčih pisateljev in filozofov, veliki borec za trpečo maso, Anatole France. Precej njegovih del je prevedenih tudi na slovenski jezik, druga se prevajajo. Slovencem je Anatole France znan in znan je vsemu svetu, katoličanom in nekatoličanom. Papeževa prepoved, ki je napravila v Franciji mnogo burje, bo pripomogla, da bodo imela Franceva dela dvaaset milijonov novih čitateljev in

s tem novih slušateljev resnice in pravice. Ko beremo o takih prepovedih, se je dobro povrniti v čase — ne še prav dolgo nazaj — ko je cerkev sežigala na grmadah učeniake in iznajditelje; ker se ni strinjala z njihovimi iznajdbami na polju znanosti, ker je smatrala nove znanjbe za žaljenje Stvarnika. Ampak znanost je šla naprej vkljub grmadam, natezalnicam, inkviziciji, preganjanjem in drugim nepopisljivim mučenjem, ki jih je izvajala edino zveličavna cerkev. Papeži, kardinali in škofje, ki so uprizarjali morije in potlačevali znanost, so danes v širši zgodovini pozabljeni. Nosilci luči, znanosti in civilizacije žive. Grmade jih niso mogle uničiti.

— S konvencije angleške delavske stranke (Labour Party). Koncem junija t. l. se je vršila v Edinburghu, Anglija, konvencija britske Labour Party, ki je federativna stranka angleškega delavstva. Med važnimi vprašanji je bila na dnevnem redu tudi aplikacija angleške komunistične stranke za pridruženje k Labour Party. Kot smo že poročali, je predkonvenčni odsek priporočil konvenciji, naj aplikacijo zavrže, ker ni verjeti obljubam komunistov, da se bodo ravnali po ustavi in pravilih Delavske stranke, ker jim to zabranjuje komunistična taktika razdvajanja in ruvarjenja. Ko je prišla zadeva pridruženja na konvencijo, je bilo po vsestranski debati oddanih proti pridruženju komunistične k Delavski stranki 3,086.000 glasov in za pridruženje samo 261.000 glasov. S tem je aplikacija komunistične stranke za

pridruženje ponovno odklonjena. Delegatje glasujejo na podlagi števila članstva, ki ga zastopajo. Na zadnji konvenciji Labour Party je bila aplikacija komunistov za pridruženje zavržena s 4,100.000 glasovi, za pridruženje pa je bilo oddanih 400.000 glasov. Oddanih je bilo torej za obe strani več glasov kakor na letošnji konvenciji. Nasprotniki aplikacije so dokazovali, da je komunistična stranka duševna sužnja Moskve in tretje Internacionale, angleško delavstvo pa ni navajeno sprejemati diktatov od nikoder. Zadnjič je bila zavržena aplikacija komunistov meseca januarja od eksekutive Delavske stranke z motivacijo, da konstitucija komunistične stranke zabranjuje, da bi mogla postati lojalna skupina v federativni Delavski stranki. Tisti, ki so argumentirali za sprejem komunistov v Delavsko stranko, so naglašali, da ima angleško delavstvo priliko s činom sprejema pokazati tolerantnost in voljo delati z vsemi skupinami v delavskem gibanju. Iz poročila konvencije posnemamo, da ima Labour Party sedaj štiri milijone članov. Zadnje leto jih je imela 4,359.807. Nazadovanje je pripisati brezposelnosti in splošni industrialni depresiji. Konvencije se je udeležilo 800 delegatov. Iz drugih poročil posnemamo, da je stranka v vseh drugih ozirih napredovala in se ji bliža doba, ko bo dobila vlado Anglije v svoje roke.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptič. in čistečega osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kot krepko blago delujoče in vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z zamotom in poštino za vsakoga 3 dvojnate ali 1 špeciálna steklenica 72 K

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice 300 K
24 „ „ 8 „ „ 570 K
36 „ „ 12 „ „ 800 K

POŠTINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa 8 K in 12 K; Elsa mentolni kliničič 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K; Pravo Elsa ribje olje 8 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa šumskimirsi 60 K; Glycerin 16 K in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; Kineski čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; Strup za podgane in miši po 16 K in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA
donja Elsatrg št. 358 Hrvaško.

Največja izbira
različnih pletenin,
majic, nogavic
pri tvrdki in rokavic
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

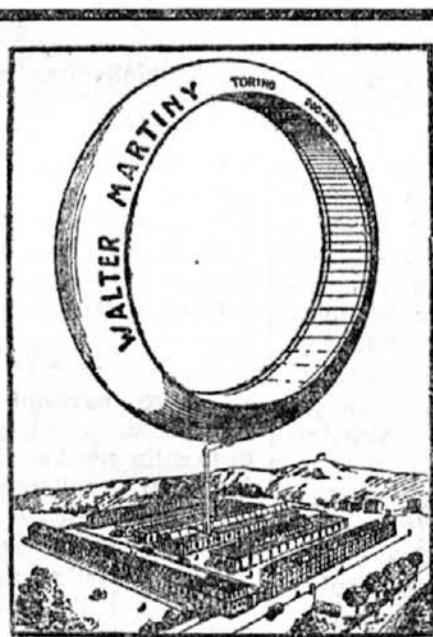

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleškano hišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na tvrdko

TONÉ MALGAJ
Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6

Prvovrstna
PUCH-KOLESA
pnevmatike in vse potrebščine
kupite najceneje pri tvrdki

IGN. VOK, specialna trgovina šivalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana, Dunajska cesta 20, tel. št. 470.
Maribor, Jurčičeva ulica 9, tel. št. 133.
Beograd, Knez Mihajlova ulica 8.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev za tovarne automobile tovarne Walter Martiny, Torino.

Hydravlična stiskalnica za montiranje gumijevih obročev v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.

Delniška glavica K 50,000.000.

Rezerve okroglo K 45,000.000.—.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Prodaja srečk razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira orarične dobave in dovoljuje vsakovrstne kredite.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

— Brzojavni naslov: Banka. — v Ljubljani. — Telefon št. 261 in 413. —

Podružnice:

v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptujju in Brežicah.